

KONKURENTSIAMET

Nele Peil
Eesti Kaupmeeste Liit

Koopia:
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda
Eesti Toiduainetetööstuse Liit

Teie: 26.09.2018
Meie: 20.11.2018 nr 5-4/2018-158-1

Saadetud digitaalselt aadressile nele.peil@kaupmesteliit.ee

Konkurentsiameti vastus veopakendi standardiseerimise teemal

Pöördusite Eesti Kaupmeeste Liidu esindajana 26.09.2018 Konkurentsiameti poole seoses seisukoha küsimisega, kas jaekettide ühine mõte võtta Eesti turul kasutusele ECR Balticus kokkulepitud veopakendi standard on kooskõlas konkurentsioigusega.

Töite oma pöördumises välja, et ECR Baltic on Lätis tegutsev koostööplatvorm kiiresti müüvate tarbekaupade tootjate, levitajate, jaemüüjate ja teenusepakkujate vahel, mis töötas vahemikus 2013-2016 välja standardi korduvkasutatavale veopakendile. Standardi töörühmas osalesid sellel perioodil erinevad tarnijad ja kaupmehed ning selle eestvedajate seas olid tuntumad ettevõtted näiteks Valio, Tere, Rimi ja Maxima. Märkisite, et ECR Baltic on mittetulundusühing, mis tegeleb tarneahela efektiivistamise lahenduste otsimisega. Lisasite, et käesoleval hetkel on Eesti turul käibel üle saja erineva veopakendi kasti, mis on kulukas ja ebaefektiivne, mistõttu enamik turuosalisi toetab üleminekut standardiseeritud kastitüübile, mis efektiivistaks tarneahelat ja hoiaks kõigil osapooltel kokku tööjõu-, rendi- ja kütusekulu. Samuti on kütusekulu ja ühekordse pakkematerjali vähendamine ka oluline keskkonnanahoiu meede, millega esialgsete arvutuste kohaselt õnnestub Eestis aastas säästa umbes 2 miljonit liitrit kütust.

Oma pöördumises märkisite, et ECR Baltic standardi töörühmade kohtumistele kutsuti kõiki suuremaid tööstusi ja jaekaupmehi ning standardi välja töötamise järgselt kuulutas ECR Baltic välja avaliku pakkumise kastide pakkumiseks nii kodumaiste kui välismaiste tarnijate ja teenusepakkujate seas. Hankel osalejaid oli viis ja hanke võitis OÜ Bepco, mis tegutseb Baltikumi turul. Paljud tööstused ja jaekaupmehed kasutavad Bepco OÜ standardi järgi tehtud kaste oma kaubaveol. Bepco OÜ on standardiseeritud lahendust edasi arendanud ja sellele registreerinud tööstusdisaini lahenduse. Lisasite, et veopakendi standard on avalik ning puuduvad takistused samade jooniste ja mõõtude alusel sarnaseid kaste rentida või müüa mõnel teisel ettevõtjal. Samas töite välja, et täpselt Bepco OÜ lahendusega samast koopiat ei tohi teha, kuid kasti mõõdud ja kuju, mis on primaarsed, on vabakasutuses.

Kokkuvõtvalt palute Konkurentsiametil hinnata, kas mitu jaeketti tohivad võtta ühtse

seisukoha, et nad lähevad oma ettevõtete tarneahelas aastaks 2021 üle ECR Baltic standardile.

Konkurentsiameti poole pöördus seisukoha saamiseks ka Eesti Põllumajandus – Kaubanduskoda (EPKK) ning Eesti Toiduainetööstuse Liit. Lisaks kuulus amet ära Bepco OÜ seisukohad.

EPKK hinnangul on veopakendite standardiseerimine pakendi ringlust arvestades efektiivne, kuid esineb ka mitmeid murettekitavaid aspekte. Esiteks, standardile vastavat veopakendit pakub üks ettevõtja, kelleks on Bepco OÜ ning kuigi Bepco OÜ näol on tegemist jaekauplejatest eraldiseisva ettevõtjaga, ei ole tarnijatel võimalust ettevõtja teenuse kasutamisest keelduda, sest standardiseeritud veopakendile ülemineku nõude esitab jaekaupleja. Lisaks tähendab see ka täiendavaid kulusid, kuna standardiseeritud veopakendi teenuse puhul luuakse juurde lisaks kaupade logistika teenuse keskuse ka veopakendi logistika teenuse keskus. Teiseks märgib EPKK, et veopakendite standardiseerimise teenuse näol on tegemist monopoolse ettevõtlusega, sest Eesti turul keegi teine samasugust teenust ei paku. EPKK lisas, et kuigi Eestis kehtiva võlaõigusseaduse kohaselt võib lepingust keelduda tingimuste mittesobivuse korral, on tarnijal keeruline monopoolses seisus lepingu poolega tingimuste osas läbi rääkida. EPKK hinnangul on mitme liikme jaoks standardiseeritud veopakendile üleminek majanduslikult ebaefektiivne, kuna mitmes toidutootmise ettevõttes on tootmine täielikult automatiseeritud ehk tooted valmivad ja pakendatakse transportimise kastidesse liinil. Seevastu Bepco OÜ pakutavad kastid ei sobitu kõikidele tootmisliinidele ning kõiki tooteid ei saa standardiseeritud veopakendisse ladustada (kohupiim, kohukesed, soojalt pakendatud või jmt võivad kaotada oma kaubandusliku väärtuse, sest standardkasti kuju ei sobitu ettevõtja tootega). EPKK märkis, et juhul, kui standardiseeritud veopakendid ei sobi tarnija pakendamisliinile tähendab see investeeringut uude pakendamisliini, mis on ühe ettevõtja hinnangul umbes 1,5 miljonit eurot.

Kokkuvõtvalt on EPKK liikmed seisukohal, et standardiseeritud veopakenditele üleminek ei tohiks muutuda tarnijate jaoks nõudeks ning kaubandus ei tohiks tarnijate valikuvabadust oma nõuetega piirata. Juhul, kui standardiseeritud veopakenditele üle minna, siis peaks tarnijatel olema mõistlik ülemineku aeg, mis võtab arvesse tarnija investeeringu suurust ning ei oleks vähem kui kaks aastat.

Selleks, et saada täpsemat ülevaadet standardiseeritud veopakenditele ülemineku protsessist ja võimalikest suundadest käis Eesti Kaupmeeste Liidu esindaja Nele Peil ja AS Selveri logistikadirektor Hannes Falten 16.10.2018 Konkurentsiametis seletusi andmas. AS Selveri esindaja hinnangul hoiab standardiseeritud veopakend transpordikuludelt kokku umbes 30% aastas. Ta lisas, et Selver, Coop ja Maxima juba osaliselt kasutavad Bepco OÜ veopakendeid, kuid kõik tarnijad ei ole sellele veel üle läinud. Selveri hinnangul peab veopakend olema standardiseeritud, kuid mingit otsest koostööd teiste jaekettidega ei toimu, küll aga on sellel teemal juba väga pikalt arutelud toimunud. Hetkel on kokku kuus erinevat suurust kasti, mis on Selveri hinnangul ka optimaalne ning arvestab tööohutuse tingimusi.

Konkurentsiamet tänab Teid pöördumise eest ning selgitab alljärgnevat.

KonkS § 4 lg 1 kohaselt on keelatud konkurentsi kahjustava eesmärgi või tagajärjega ettevõtjatevaheline kokkulepe, kooskõlastatud tegevus ja ettevõtjate ühenduse otsus. Kui jaeketid võtavad ühtse seisukoha, et lähevad oma ettevõtete tarneahelas aastaks 2021 üle ECR Baltic standardile, on tegemist ettevõtjate vahelise kokkuleppega KonkS § 4 tähenduses. Kokkulepe eksisteerib, kui pooled peavad kinni ühisest plaanist, mis piirab või võib piirata nende individuaalset ärilist käitumist. Kui sellise otsuse teeb Kaupmeeste Liit, on tegemist ettevõtjate ühenduse otsusega, ning kuna jaeketid on läbi Kaupmeeste Liidu juba käesoleval ajal teadlikud üksteise tegevustest standardiseeritud veopakendile üleminekul, on tegemist vähemalt kooskõlastatud tegevusega KonkS § 4 tähenduses.

Ettevõtjate vaheline kokkulepe, kooskõlastatud tegevus ja ettevõtjate ühenduse otsus (edaspidi kokkulepe) on vastuolus konkurentsireeglitega, kui neil on konkurentsi kahjustav eesmärk või tagajärg. Ühtsele standardile ülemineku kokkulepe piirab teiste veopakendite tarnijate võimalust turul tegutseda, samuti tarnijate võimalust kasutada teistsuguseid või teisele standardile vastavat veopakendit. Oluline on siinkohal ka asjaolu, et kuigi standardile üle minna soovivad jaeketid, kes saavad standardist kasu veokulude vähenemisest, peavad tegelikult standardit kasutama ning kulud kandma jaekettide tarnijad (tööstused/tootjad). Põhimõtteliselt soovivad jaeketid leppida kolmandate isikute (tarnijate) suhtes kokku viimaste poolt kasutatava veopakendite üle. Kokkuvõtvalt leiab KonkS § 4 lg 1 toodud konkurentsi kahjustava kokkulepe määratlusele.

Konkurentsiamet leiab samas, et kui korraldada standardile üleminekut avatumul viisil, ei pruugi see olla keelatud koostöö KonkS § 4 lg 1 tähenduses. Kui standardi kehtestamisel ja selle vastuvõtmisel ei esine piiranguid ja see on läbipaistev, kokkuleppega ei seata mingeid kohustusi standardi järgimise suhtes ning standardile juurdepääs tagatakse õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, siis ei piira sellised standardimiskokkulepped tavaliselt konkurentsi KonkS § 4 lg 1 tähenduses.¹

Seega on ettevõtjatel konkurentsioiguse kohaselt iseenesest õigus teha koostööd ühise tehnilise standardi väljatöötamiseks kogu turu jaoks. Üldiselt on leitud, et standardimiskokkuleppega kaasneb märkimisväärne soodne majanduslik mõju, soodustades näiteks uute ja parandatud toodete/turgude väljaarendamist ning tarnetingimuste parandamist. Standardi kasutamine suurendab tavaliselt konkurentsi ning vähendab toodangu ja müügiga seotud kulusid, tuues majandusele tervikuna kasu.

Arvestades eeltoodut, siis selleks, et standardimiskokkulepped ei piiraks konkurentsi KonkS § 4 lg 1 tähenduses, ei tohi standardi kehtestamisel ja selle vastuvõtmisel:

- 1) esineda piiranguid ja see peab olema läbipaistev;
- 2) standardimiskokkuleppega ei seata mingeid kohustusi standardi järgimise suhtes;
- 3) tagatud on standardile juurdepääs õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel.

Töite oma pöördumisest välja, et jaeketid soovivad ühtsele standardile üle minna võttes aluseks ECR Baltic tööühma poolt välja töötatud standardi. Nimetatud tööühma töösse kutsuti Eesti suurimaid tööstusi ja jaekette, mistõttu leiab Kaupmeeste Liit, et kuna standard on nimetatud töögrupis välja valitud, siis on standardi vastuvõtmise protsess olnud läbipaistev ja avatud.

Käesoleval juhul on Konkurentsiameti hinnangul toimunud kaks protsessi, mida tuleks vaadelda üksteisest eraldi. Esiteks toimus ECR Baltic standardi tööühmade kohtumistel standardi välja töötamine, mis oli läbipaistev ja avatud. Selle tulemusel kuulutati välja hange, mille võitis Bepco OÜ. Eraldiseisvalt ja teise protsessina tuleb vaadata väljatöötatud standardile ülemineku ja vastuvõtmise protsessi. Konkurentsiamet selgitab, et kui Eestis tegutsevad jaeketid soovivad ühiselt üle minna ECR Baltic töögrupis vastu võetud standardile, siis on tegemist uue standardi kehtestamisega Eestis ja ka see ülemineku ja vastuvõtmise protsess peab olema samamoodi läbipaistev ja avatud. ECR Baltic tööühma, kes töötab välja veopakendi standardi, ei saa samastada Eesti jaekettide ühtse kokkuleppega minna üle ühtsele standardile. Standardi kehtestav organisatsioon peab standardi väljatöötamisel lubama

¹ Komisjoni teatis –Suunised ELTL artikli 101 kohaldatavuse kohta horisontaalkoostöö kokkulepete suhtes, p 280

sidusrühmadel olla standardi väljatöötamise igas etapis õigeaegselt ja tõhusal viisil kursis tulevase standardimistööga.² Sellega vähendatakse konkurentsile piirava mõju avaldumist, kuna kõik osapooled saavad sellisel juhul mõjutada standardi valimist ja väljatöötamist. Mida laiem on standardi kohaldamisala, seda olulisem on võimaldada teistel osapooltel osalemist standardi kehtestamise protsessist.³ Nagu juba eelnevalt selgitatud, mõjutab standardiseeritud veopakendi kasutusele võtmine Eestis finantsiliselt eelkõige Eestis asuvaid tootjaid/tööstusi, seega tuleks standardi kehtestamisel jälgida, et ka tootjad ja tööstused oleksid kaasatud standardi ülemineku ja vastuvõtmise protsessi. Mida läbipaistvam on standardile ülemineku protsess, seda tõenäolisem on, et vastuvõetud standardis võetakse arvesse kõikide osapoolte huve. Lähtudes eeltoodust leiab Konkurentsiamet, et vältimaks kõne all oleva kokkuleppe konkurentsikahjustavat iseloomu KonkS § 4 lg 1 tähenduses, peaks kokkuleppesse olema kaastatud ka tarnijate esindajad ning seda ei tohiks jõustada, kui viimastega ei ole ühist seisukohta saavutatud.

Kuigi Teie esitatud pöördumisest tuleneb, et jaeketid lähevad oma ettevõtete tarneahelas aastaks 2021 üle ECR Baltic standardile, on Konkurentsiametini jõudnud signaalid, et seda soovitakse teha varem. Samuti on Konkurentsiametini jõudnud informatsioon, et kõikidele tarnijatele ei sobi kaheaastane ülemineku periood, kuna standardiseeritud kastidele üleminek nõuab tootmise ümberkorraldamist, mis võib osutada kulukaks. Selle tulemusel tõuseksid lõpptoodete hinnad, mis kahjustaks nende tarnijate üldist konkurentsivõimet. Eriti arvestades asjaoluga, et standardiseerimine puudutab vaid kohalikke tarnijaid. Konkurentsiametil ei ole alust kahelda tarnijate väidetes, mistõttu leiab amet, et käesoleval juhul ei ole jaekettide omavaheline kokkulepe üleminekuaja perioodi sätestamisel olnud läbipaistev ja kõiki puudutatud pooli arvestav.

Nagu eelnevalt välja toodud, siis selleks, et standardimiskokkulepped ei piiraks konkurentsikahjustamist KonkS § 4 lg 1 tähenduses, ei tohi kokkulepetes sisalduda ka piiranguid ja standardi tehnilised üksikasjad peavad olema uutele turule sisenejatele, tarnijatele ja töötlejatele kättesaadavad. Arvestades jaekettide soovi üle minna ECR Baltic kasti standardile, siis nimetatud standardi tehnilised üksikasjad (joonised) on tasuta ja vabalt kättesaadavad.⁴ Selles osas amet probleemi ei näe. Kuigi Kaupmeeste Liit on ametile selgitanud, et viidatakse ainult standardile, ei ole Konkurentsiamet selles päris veendunud. Näiteks on Kaupmeeste Liit ajakirjanduses väitnud, et liidu liikmete pingutused on olnud suunatud sellele, et kõik jaeketid asuksid kasutama Bepco B-tüüpi kasti.⁵ Konkurentsiameti hinnangul on selline jaekettide vaheline kokkulepe, milles võetakse ühine seisukoht kasutada ühe konkreetse ettevõtja kaste, otseselt konkurentsikahjustav. Konkurentsikahjustav mõju väljendub selles, et teistel potentsiaalsetel standardile vastavale veopakendite tootjatel või töötlejatel, kes ise on võimelised kehtestatud standardile vastavat veopakendit tootma, puudub võimalus turule sisenemiseks. Konkurentsiameti hinnangul on sellisel juhul tegemist konkurentsikahjustava kokkuleppega.

Seega võttes arvesse kõiki Konkurentsiametile teadaolevaid asjaolusid, viitab Konkurentsiameti hinnangul jaekettide omavaheline kokkulepe KonkS § 4 lg-s 1 sätestatud keelatud kokkuleppele, millel on konkurentsikahjustav mõju. Juhul, kui jaeketid otsustavad kaaluda kokkuleppe sõlmimist siiski ilma tarnijate heakskiiduta, siis tuleb analüüsida KonkS § 6 kohaldumist. Selleks, et rakenduks KonkS § 6 lg-s 1 sätestatud erand, peavad

² Komisjoni teatis –Suunised ELTL artikli 101 kohaldatavuse kohta horisontaalkoostöö kokkulepete suhtes, p 282

³ Komisjoni teatis –Suunised ELTL artikli 101 kohaldatavuse kohta horisontaalkoostöö kokkulepete suhtes, p 295

⁴ <http://ecr-baltic.org/en/publications/rtis-recommendations/>

⁵ Nele Peil, Koostööprojektid kaubanduses, Foodfest Magazine lk 34

ettevõtjatevahelised standardimiskokkulepped vastama teatud tingimustele, kuna standardite kehtestamine võib avaldada ka konkurentsile piiravat mõju, piirates võimalikku hinnakonkurentsi, innovatsiooni või tehnilist arengut.

KonkS § 6 lg 1 kohaselt ei ole keelatud ettevõtjatevahelised kokkulepped, mis:

- 1) aitavad parandada kaupade tootmist või turustamist või edendada tehnilist või majanduslikku progressi või kaitsta keskkonda, võimaldades tarbijatel saada sellest tulenevast kasust õiglase osa;
- 2) ei kehtesta kokkulepet sõlmivatele, kooskõlastatult tegutsevatele või otsust vastuvõtivatele ettevõtjatele piiranguid, mis ei ole hädavajalikud käesoleva lõike punktis 1 nimetatud eesmärkide saavutamiseks;
- 3) ei anna kokkulepet sõlmivatele, kooskõlastatult tegutsevatele või otsust vastuvõtivatele ettevõtjatele võimalust kõrvaldada konkurentsi kaubaturu olulise osa suhtes.

Seega põhineb KonkS § 6 lg-st 1 tulenev individuaalne erand kokkuleppe ja konkurentsipiirangu lubatavusele seisukohal, et konkurentsi piiravatel kokkulepetel võib olla kasulik mõju efektiivsuse kasvust tuleneva kasu näol. Juhul, kui efektiivsuskaasu kaalub üles konkurentsi pärssivad mõjutused, loetakse, et kokkulepe on oma põhiolemuselt konkurentsi soodustav ja kooskõlas konkurentsiõiguse eesmärkidega. Sellisel juhul ei ole kokkulepe keelatud. Konkurentsiamet juhib tähelepanu, et eelnimetatud kolm tingimust on kumulatiivsed, mis tähendab, et KonkS § 6 sätestatud erand ei kohaldu, kui üks nendest tingimustest ei ole täidetud.

Esimese tingimuse kohaselt on ettevõtjatevaheline kokkulepe lubatud, kui see aitab parandada kaupade tootmist või turustamist, edendada tehnilist või majanduslikku progressi või kaitsta keskkonda, võimaldades tarbijatel saada sellest tulenevast kasust õiglast osa. Konkurentsiametile edastatud informatsiooni kohaselt sobituvad standardile vastavad korduvkasutatavad kastid üksteisega ja hoiavad seeläbi ruumi kokku nii laos kui transpordis. Väidetavalt hoitakse transpordis kuludelt tarneahelas kokku 30%. Lisaks eeltoodule aitab Kaupmeeste Liidu hinnangul kütusekulult kokkuhoidmine ja ühekordse pakkematerjali vähendamine kaitsta ka keskkonda. Samuti on mõistlik läbi standardiseerimise vähendada kastide arvu. Ka teiste turuosaliste hinnangul on veopakendite standardiseerimine veopakendi ringlust arvestades efektiivne. Samas on jaeketid leidnud, et standardiseeritud kastide puhul on üks efektiivsuse näitajaid, et ei pea erinevate tarnijate (logodega) kaste hoidma ja tagastama, kuna kui käibel on vaid teatud tüüpi kastid, siis ei ole vahet millise kasti kellelegi tagastada. Konkurentsiamet märgib sellega seoses, et kui standard on avatud ja kõikidele kättesaadav on suurem tõenäosus, et veel mõni ettevõtja siseneb turule või mõni tarnija valmistab ise või ostab vastavalt standardile kastid, mistõttu eelnimetatud efektiivsus ei puugi täielikult realiseeruda.

Eeltoodut arvestades tõdeb Konkurentsiamet, et üldjoontes standardi kehtestamine aitab parandada kaupade turustamist ning kütusekuludelt kokkuhoidmine ja pakkematerjali vähendamine eelduslikult kaitseb keskkonda. Seega on Konkurentsiameti hinnangul täidetud KonkS § 6 lg 1 punktis 1 toodud tingimus.

Teise tingimuse kohaselt on ettevõtjate vaheline kokkulepe lubatud juhul, kui see ei kehtesta kokkulepet sõlmivatele, kooskõlastatult tegutsevatele või otsust vastuvõtivatele ettevõtjatele piiranguid, mis ei ole hädavajalikud käesoleva KonkS § 6 lg 1 punktis 1 nimetatud eesmärkide saavutamiseks. Seega standardimiskokkuleppes tuleneda võiva tõhususe suurenemise saavutamiseks vajalikku ületavad piirangud ei vasta KonkS § 6 lg 1 punktis 2 sätestatud kriteeriumitele. Iga standardimiskokkuleppe hindamisel tuleb ühelt poolt võtta

arvesse standardi tõenäolist mõju asjaomastele turgudele ning teiselt poolt selliste võimalike piirangute ulatust, mis ületavad standardimise eesmärgi.⁶

Piirangud standardimiskokkulepetes, millega tehakse standard tööstusharu jaoks siduvaks ja kohustuslikuks, ei ole põhimõtteliselt vältimatud.⁷ Käesoleval juhul toetavad standardile üleminekut Selver, COOP, Maxima ja Prisma, mis tähendab, et standardit hakkab kasutama suur osa kaubaturust ning tõenäoliselt saab standardist kogu jaekaubandust kattev tava. See tähendab, et kohalikele tarnijatele tehakse standardile vastavate veopakendite kasutamine siduvaks ja kohustuslikuks. Konkurentsiamet mõistab, et Kaupmeeste Liidu soov standard kohustuslikuks teha tuleneb soovist anda tarnijale kindlus, et kõik jaeketid võtavad kasutusele standardiseeritud veopakendi ja iga jaekett eraldi standardit ei kehtesta, mis annab tarnijatele kindluse standardiseeritud veopakendisse investeringuks. Samas ei ole kohustuslikkus käesoleval hetkel kindluse andmisel vajalik, kuna investeringukindluse andmiseks piisab ka vähem piiravatest meetmetest näiteks soovitusel või jaekettide kinnitusest. Lisaks, kui standardiseeritud veopakend on niivõrd efektiivne kui eelpool kirjeldatud, toimib sellele üleminekul läbi majandusliku efektiivsuse, kuna eeldatavasti ei soovi keegi ebaefektiivseid (käesoleval juhul ka kulukamaid) lahendusi kasutada. Teisisõnu, Konkurentsiamet mõistab, et kõne all olev standard on ka ilma kokkuleppeta nii ehk teisiti turgu võitmas, mistõttu on ebaselge, millisel põhjusel on kokkulepe selle juurutamiseks vältimatult vajalik.

Konkurentsiameti hinnangul, kui jaeketid võtavad käesoleval hetkel vastu otsuse minna üle ühtsele standardile, ei ole ettevõtjatevaheline kokkulepe ühtsele standardile üleminekul olnud avatud, kuna tarnijate kuludega ei arvestatud ning standardile üleminekul ei ole jaekettide turuvõimu arvestades vabatahtlik. Eeltoodud asjaolud ei ole Konkurentsiameti hinnangul vältimatud selle kokkuleppe kohase tõhususe saavutamiseks, mistõttu ei ole seega antud juhul KonkS § 6 lg 1 punktis 2 toodud tingimus täidetud.

Nagu eelnevalt välja toodud, siis KonkS § 6 lg-e 1 puhul on tegemist kumulatiivsete tingimustega, mistõttu ei analüüsi Konkurentsiamet kolmandat tingimust, kuna teine tingimus ei ole täidetud. Seega käesoleval juhul ei kohaldu ettevõtjatevahelisele kokkuleppele KonkS 6 lg-s 1 toodud erand.

Kokkuvõttes, kuna reaalselt soovib enamus tarneahela osapooli standardiseeritud lahendusele üle minna, rõhutab Konkurentsiamet, et kui standardi kehtestamisel ja selle vastuvõtmisel ei esine piiranguid ja see on läbipaistev, kokkuleppega ei seata mingeid kohustusi standardi järgimise suhtes ning tagatud on standardile juurdepääs õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, siis ei piira sellised standardimiskokkulepped konkurentsi KonkS § 4 lg 1 tähenduses. Seega käesoleval juhul tuleks ettevõtjatel standardimiskokkuleppe sõlmimisel arvestada alljärgnevaid asjaolusid.

Esiteks tuleks standardile üleminekul arvestada kõikide standardiseeritud veopakendile üleminekust puudutatud poolte huve. Kuna käesoleval juhul kannab standardile üleminekukulud tarnija, siis tuleks Konkurentsiameti hinnangul standardile üleminekuaega kokku leppides arvestada ka tarnijate huvidega (sh kuludega). Mõningatel juhtudel on vaja pikemat üleminekuperioodi ning jaeketid peavad tarnijatega selles osas mõlemaid pooli arvestava kokkuleppeni jõudma. Läbi tuleks rääkida ka muud asjaolud, näiteks kas kõikidele toodetele standardiseeritud veopakend ikka sobib (EPKK juhtis oma taotluses tähelepanu, et

⁶ Komisjoni teatis –Suunised ELTL artikli 101 kohaldatavuse kohta horisontaalkoostöö kokkulepete suhtes, p 314 ja 316

⁷ Komisjoni teatis –Suunised ELTL artikli 101 kohaldatavuse kohta horisontaalkoostöö kokkulepete suhtes, p 318

kohupiim, kohukesed, soojalt veopakendatud või jmt võivad kaotada oma kaubandusliku väärtuse, sest standardkasti kuju ei sobitu ettevõtja tootega). Amet ei saa siinkohal täpseid juhiseid anda, kuna lahendus sõltub konkreetsetest asjaoludest, milline informatsioon on olemas jaekettidel ja tööstustel. Samas juhib Konkurentsiamet tähelepanu, et standardile üleminekul kõikide poolte huvide arvestamine peab olema läbipaistev ja kooskõlastatud. Kokkuvõtvalt, vältimaks kõne all oleva kokkuleppe konkurentsi kahjustavat iseloomu KonkS § 4 lg 1 tähenduses, peaks kokkuleppesse olema kaastatud ka tarnijate esindajad ning seda ei tohiks jõustada, kui viimastega ei ole ühist seisukohta saavutatud.

Teiseks ei tohiks jaekettide ja tarnijate vahelistes lepingutes sisalduda piiranguid. See tähendab, et jaeketid ei tohi ühtsele standardile üleminekul ja vastuvõtmisel võtta ühist seisukohta, et lubatud on kasutada vaid konkreetse ettevõtja kaste. Teisisõnu, sõlmitavates lepingutes ei tohi Konkurentsiameti hinnangul sisalduda viidet konkreetse ettevõtja veopakenditele, vaid üksnes B-tüübi standardile. Sellisel juhul ei ole kokkuleppe konkurentsi piirav KonkS § 4 lg 1 tähenduses, kuna tarnijatel jääb võimalus ka ise standardile vastavaid veopakendeid toota, samuti säilib võimalus ka teistel ettevõtjatel antud kaubaturule siseneda.

Konkurentsiamet rõhutab kokkuvõtvalt veelkord – selleks, et ühtsele standardile üleminekul ei oleks konkurentsi piirav KonkS § 4 lg 1 tähenduses, peab Konkurentsiameti hinnangul tarnijate ja jaekettide vahel sõlmitud lepingutes jääma valikuvabadus, millist standardile vastavat veopakendit kasutatakse ning standardile üleminekul peab olema läbipaistev, arvestades kõikide standardiseeritud veopakendile üleminekut puudutavate poolte huve.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristel Rõõmusaar
Konkurentsiameti juhataja- peadirektori asetäitja

Katrin Tasa
katrin.tasa@konkurentsiamet.ee

Triinu Saar
Triinu.saar@konkurentsiamet.ee